

Stan badań nad cywilizacją informacyjną

Jacek Janowski

WSTĘP

Badania nad cywilizacją informacyjną, zwaną także informatyczną, komputerową, cyfrową, sieciową, internetową, czy multimedialną, przybierają dwojaki charakter:

1. bezpośredni i całościowy – kiedy odnoszą się do całokształtu zjawisk i procesów informacyjnych współczesnego świata, takich jak globalizacja, albo
2. pośredni i częściowy - kiedy koncentrują się na transformacji wybranych aspektów lub fragmentów społeczeństwa informacyjnego, takich jak Internet.

W Polsce przeważają analizy szczegółowe podejmowane na gruncie nauk politechnicznych, pedagogicznych, psychologicznych, socjologicznych, prawnych, czy ekonomicznych. Z kolei w literaturze światowej można znaleźć wiele opracowań o charakterze bardziej syntetycznym o podłożu politologicznym, kulturoznawczym, czy filozoficznym.

Zamierzeniem przyjętym w ramach niniejszych badań jest ogarnięcie całokształtu symptomów nowego porządku światowego, u podłoża których leżą nieznanne dotąd możliwości w zakresie automatyzacji przetwarzania informacji. O ile bowiem już dość dobrze rozpoznano rolę informatyzacji na poziomie lokalnym i w perspektywie doraźnej, to stosunkowo nie wiele się mówi o jej roli na poziomie globalnym i w perspektywie dziejowej. Można bez przesady powiedzieć, że technologia informacyjna stanowi dziś główny oręż w zmaganiach na cywilizacyjną skalę.

W sytuacji systematycznego osłabiania roli państw narodowych, pierwszoplanową rolę we współczesnym świecie odgrywają cywilizacje jako najszerze geograficznie i najdłuższe historycznie zrzeszenia ludzi dzielących te same albo podobne wartości. Ich przyszłość rozstrzyga się w cyberprzestrzeni, będącej piątą sferą (po lądzie, morzu, powietrzu i kosmosie) pełnego spektrum dominacji. Rzutuje ona bowiem na kondycje ludzi i pozycje społeczeństw w realprzestrzeni. Do rozpoznania tego rodzaju zjawisk i przewidywania tego typu procesów najbardziej przydatne wydają się stwierdzenia filozoficzne (filozofii klasycznej) oraz ustalenia cybernetyczne (cybernetyki społecznej). Obie dyscypliny, pierwsza humanistyczna i druga techniczna, tworzą platformę najbardziej rozległych, a zarazem najściślej integrowanych badań. Ich celem jest najszerzej rozumiane bezpieczeństwo jako bezpieczeństwo cywilizacyjne. Jego wyznacznikiem jest odpowiednio szeroko rozumiane bezpieczeństwo informacyjne jako bezpieczeństwo informacji (aspekt statyczny ilościowego zapewnienia rozliczalności informacji) oraz bezpieczeństwo informowania (aspekt dynamiczny jakościowej ochrony przed manipulacją informacyjną).

Filozoficznie i cybernetycznie zinterpretowana płaszczyzna cywilizacyjna wydaje się najbardziej miarodajną (adekwatną) dla opisywania i wyjaśniania najbardziej złożonych procesów tj. jak globalizacja oraz obiektów tj. internet. Na tym dopiero poziomie generalizacji możliwe jest dostrzeżenie rzeczywistości ryzyka technologicznego, tak dla poszczególnych ludzi, jak również całych zbiorowości, tak dla ich teraźniejszości, jak również przyszłości.

I. METODOLOGIA

A.Bard, J.Söderqvist zauważyli, że; *Paradygmat to powszechnie uznawany sposób myślenia, który narzuca interpretację obserwowanych faktów. Jego presja jest tak silna, że nawet jeśli fakty jawnie przeczą obowiązującemu paradygmatowi, tym gorzej dla faktów. W pewnym momencie następuje jednak rewolucja, stary paradygmat pęka, i jego miejsce zastępuje nowy*¹. Spostrzeżenie to znajduje zastosowanie do dotychczasowego paradygmatu cywilizacji informacyjnej, który w świetle faktów okazuje się już od dawna niewystarczający. W świetle nowego, proponowanego tu podejścia, metodologię badań nad cywilizacją informacyjną cechuje:

1. podejście multi-, inter-, i trans– dyscyplinarne (wielod dziedzinowe, międzydziedzinowe i ponaddziedzinowe),
2. ujęcie horyzontalne mające na celu uwzględnienie najszerszego zakresu uwarunkowań, w odróżnieniu od wertykalnego (specjalistycznego),
3. integrowanie danych pochodzących z wielu różnych źródeł, ze względu na złożoność rzeczywistych zjawisk i procesów wielopoziomowo usieciowionego świata,
4. ujawnianie dysonansu pomiędzy szeroko rozpowszechnianymi deklaracjami, a faktycznie prowadzonymi działaniami jak np. na rzecz społeczeństwa informacyjnego,
5. demitologizowanie panujących przekonań i obnażanie funkcjonujących sloganów, jak zwłaszcza w odniesieniu do roli i znaczenia Internetu,
6. przełamywanie panujących w nauce tabu przez podejmowanie szczególnie politycznie niepoprawnych tematów, np. budowy globalnej infrastruktury nieformalnej kontroli,
7. rozgraniczanie idealistycznego i realistycznego pojmowania świata jako wyjściowego, a nie zawsze uświadamianego założenia na gruncie nauk społecznych,
8. wychodzenie od pierwotnego doświadczenia i opisu faktów oraz dążenie do ich ostatecznego wyjaśnienia i zrozumienia przez wskazanie złożonych przyczyn,
9. stosowanie neologizmów na oznaczenie nowych i dotąd nieznanych zjawisk i procesów, które nie zostały jeszcze nazwane pomimo, że się już upowszechniły
10. łączenie najbardziej tradycyjnej filozofii (klasyczo-realistyczną) z najbardziej nowoczesną technologią (społeczno-cybernetyczną).

Zaproponowana metodologia odbiega od dominującej wciąż konwencji pozytywistycznej nauki (sycietyzm) - konwencji wąskich i zawężających się specjalizacji, opisujących powierzchowne i naoczne zjawiska (fenomeny), a mniej ujawniających głębokich i złożonych przyczyn, w tym wewnętrznych i zewnętrznych, bezpośrednich i pośrednich, formalnych i materialnych, bliższych, dalszych i ostatecznych, czy sprawczych, wzorczych i celowych.

II. TERMINOLOGIA

Terminologia cywilizacji informacyjnej obejmuje pojęcia związane z przejściem od cywilizacji tradycyjnych do czegoś, co określamy mianem cywilizacji informacyjnej. W ramach terminologii cywilizacji informacyjnej sprecyzowania wymagają pojęcia:

¹ A.Bard, J.Söderqvist, *Netokracja: nowa elita władzy i życie po kapitalizmie*, tł. P.Cypriański, Wstęp E.Bendyk, Warszawa 2006, s.14.

1. cywilizacja – historycznie i geograficznie najszersze zrzeszenie, cechujące się własną metodą zorganizowania międzyludzkich relacji, w tym np. etyczną albo techniczną,
2. informacja – treść poznawcza zakorzeniona w rzeczywistości, aktualizowana w kontakcie poznającego podmiotu z poznawanym przedmiotem,
3. technika – całokształt wytworzonych przez człowieka narzędzi usprawniających i ułatwiających celowo ukierunkowane działanie,
4. technologia – sposoby i metody posługiwania się narzędziami dla realizacji zamierzonych celów jako rezultatów,
5. etyka – nauka o moralnej wartości czynu, która wyrosła z podzielanych w społeczeństwie przekonań na temat dobra i zła moralnego,
6. transformacja – zasadnicza przebudowa struktur i zmiana funkcji, jak np. społeczeństwa pod wpływem technologii przetwarzania informacji,
7. społeczeństwo – całokształt międzyludzkich relacji i interakcji nakierowanych na realizację wspólnych celów.

Przedstawiona terminologia wymagać będzie rozszerzenia w toku omawiania przeobrażeń poszczególnych składników cywilizacyjnych, dokonujących się w związku z upowszechnianiem zaawansowanych i wyrafinowanych metod i narzędzi masowego i automatyzowanego przetwarzania informacji.

III. SYMPTOMY

W nawiązaniu do głośnych prac literatury światowej można wskazać najważniejsze symptomy zachodzących zmian na cywilizacyjną skalę pod wpływem upowszechnienia nowoczesnych metod i narzędzi przetwarzania informacji. Wybrane symptomy cywilizacji informacyjnej to:

1. Megatrendy (John Naisbitt) - programowane procesy globalne, których wdrożenie przebiega w sposób rozproszony,
2. Technopol (Nil Postman) – miasto zbudowane w umysłowej przestrzeni oddziaływania techniki oraz za pomocą techniki,
3. Kornucopia (Zbigniew Brzeziński) – róg obfitości dostarczający drogą sieciową niemal wszystkiego czego dzisiejszy konsument potrzebuje,
4. Panoptykon (Michel Foucault) - architektura urządzenia zapewniającego pełną i ciągłą obserwację zachowań i wyjawienie ich motywów,
5. Netokracja (Alexander Bard i Jan Söderqvist) – ustrój, w którym władzę sprawują kreatorzy sieci, a podlegają jej sieciowi konsumenci,
6. Symulakry (Jean Baudrillard) – obiekty, których nie ma, choć są masowo postrzegane i zgodnie respektowane w usieciowionej zmysłowości i umysłowości,
7. Astroturfing (Andreas von Rétyi) – symulowanie opinii publicznej w celu wywołania mylnego wrażenia.

Listę owych symptomów należałoby długo rozwijać w miarę przechodzenia na niższe poziomy generalizacji oraz do węższych obszarów przeobrażeń. Tym, co je integruje są cyfrowe i sieciowe transfery informacyjne. Natomiast tym, co je koordynuje są formalne i nieformalne ośrodki koordynacji, realizujące na różnych poziomach sobie właściwe cele strategiczne, taktyczne i operacyjne. **Kluczowym zastosowaniem technologii informacyjnych, uzasadniającym ich przyspieszony rozwój (nadrozwój) są wielopoziomowe i wieloaspektowe, globalnie konsolidowane i hybrydowo realizowane wojny informacyjne. W świetle prowadzonych badań, najbardziej doniosłym zastosowaniem technologii informacyjnych jest dominacja w nowym porządku świata.**

IV. SYNONIMY

W literaturze polskiej i światowej spotykane są liczne określenia, które synonimicznie można odnieść do cywilizacji informacyjnej. Synonimy te to m.in.:

1. Wielka transformacja (Karl Polanyi) – proces globalnego przechodzenia od wielu cywilizacji do jednej zintegrowanej za pomocą informacji,
2. Zderzenie cywilizacji (Samuel Huntington) – konflikty związane z włączaniem poszczególnych cywilizacji w jednolitą matrycę cywilizacji globalnej,
3. Cyfrowe życie (Nicolas Negroponte) – zamiana atomowego tworzywa życia na tworzywo bitowe w postaci nowego spirytualizmu,
4. Społeczeństwo sieci (Manuel Castells) – podłączenie pod system rozległych, totalnych i permanentnych interakcji,
5. Trzecia fala (Alvin Toffler) – informacyjny zalew wciągający jak tsunami na głębiny, z których już nie ma powrotu,
6. Tyrania chwili (Thomas Eriksen) – przyspieszenie tempa życia do granic bezruchu,
7. Płaski świat (Thomas Friedman) – przenoszenie świata na ekran komputera, co wyrównuje dla wszystkich globalne boisko konkurencyjnej gry,
8. Dyktatura relatywizmu (Roberto de Mattei) – zaplanowana destrukcja wartości w obrębie cywilizacji europejskiej,
9. Absolutna dominacja (William Engdahl) - panowanie w pełnym spektrum konfliktu - na lądzie, w powietrzu, na morzu, w kosmosie i w cyberprzestrzeni,
10. Nowy wspaniały świat (Aldus Huxley) - wyzwalenie od trudów życia dzięki inżynierii psychologicznej, społecznej i genetycznej.

Przykładowo tylko wymienione synonimy nowej cywilizacji, aspektowo koncentrują się wokół jednego z nich, określonego tu mianem absolutnej dominacji. Takim jest bowiem ukryty i rzeczywisty potencjał globalnej infrastruktury informacyjnej. Nie jest on jak na razie poważnie traktowany i szeroko znany, lecz banalizowany w przemyśle *science fiction*, który jednak podświadomie oswaja wszystkich nas z tego rodzaju perspektywą.

V. OBIEKTY

Cywilizację określaną mianem informacyjnej tworzą tzw. obiekty informacyjne, ukształtowane na bazie informacji i w toku jej eksploatacji. Obiektami tymi są m.in.:

1. Informizm – zalew informacyjny niweczący funkcję informacyjną informacji, zastępowaną przez funkcję motywacyjną,
2. Informatyzm – światopogląd informacyjny redukujący wszelkie przejawy ludzkiej aktywności do postaci informacji,
3. Informacjonizm – informacyjny ustrój społeczny, ustrój globalnego społeczeństwa informacyjnego z przewagą usług informacyjnych,
4. Informacjonalizm – informatyczny ustrój polityczny globalnego państwa informacyjnego, opartego na informacyjnym przymusie,
5. Infokracja – władza informacyjna jako sprawowana za pomocą i z wykorzystaniem przewagi informacyjnej,
6. Informatokracja – władza informatyczna jako sprawowana przez inżynierów programujących przetwarzanie informacji,

7. Informokracja – władza nad środowiskiem informacyjnym, sprawowana przez kreatorów rozpowszechnianych informacji,
8. Infofagia – niepohamowana konsumpcja informacyjna, blokująca strukturalizowanie i właściwe wykorzystanie informacji,
9. Infomercja – komercja informacyjna, gdzie informacja jest tylko towarem dla zaspakajania kreowanych potrzeb informacyjnych,
10. Infocity – miasto informacyjne jako stan informacyjnie zurbanizowanej (zabudowanej) i zindustrializowanej (uprzemysłowionej) świadomości,
11. Infotainment - rozrywka informacyjna, służąca przyjemnemu spędzaniu czasu bez konieczności angażowania się w zawartość informacji,
12. Infoterror – terror informacyjny powodowany presją niedającego się weryfikować i eliminować szumu informacyjnego,
13. Infomachia – wojna informacyjna jako bezkrwawe zmagania o pozyskanie mas dobrowolnych niewolników informacji,
14. Infototalizm – przymus informacyjny monopoli informacyjnych, niosących na wiele sposobów to samo bezalternatywne przesłanie.

Efektywnym rezultatem informacyjnej redukcji cywilizacji jest technicznie operatywne administrowanie niemal wszelkimi jej składnikami i przejawami. O ile bowiem nieskończony w sferze struktury świat realny wymyka się zawsze próbom pełnej i ostatecznej kontroli, to odmiennie świat wirtualny. W cyberprzestrzeni każdy przejaw i rodzaj aktywności może być, i w znacznym stopniu już jest, w pełni definiowany i obserwowany. „Radosna”, a zarazem bezpowrotna migracja do tego świata kryje najbardziej totalitarne ryzyko dla ludzkiej indywidualnej i zbiorowej wolności.

VI. PROCESY

Coś co powszechnie określa się mianem cywilizacji informacyjnej jest następstwem kolejnych poziomów zaawansowania i wyrafinowania operacji na informacji, rozpoczynających się od prostej informatyzacji a zmierzających ku złożonej cybernetyzacji życia społecznego, politycznego, ekonomicznego i kulturalnego. Procesami cywilizacji informacyjnej są m.in.:

1. Informatyzacja – automatyzowanie przetwarzania informacji dla potrzeb funkcjonowania instytucji oraz realizowania zadań w każdej dziedzinie,
2. Digitalizacja – ucyfrowienie analogowych zasobów informacyjnych w postaci tekstu, dźwięku i obrazu przez ich zakodowanie w wartościach najczęściej binarnych,
3. Algorytmizacja – sekwencjonowanie operacji informacyjnych w ramach krótszych albo dłuższych zestawów (łańcuchów) instrukcji dla realizacji różnych procesów,
4. Autopojetyzacja – wprowadzanie działań samoczynnych, pozwalających na adaptacje do okoliczności przy wykorzystaniu sztucznej inteligencji,
5. Agentyzacja – zadaniowanie urządzeń informacyjnych, zwłaszcza stosowanych w sieci do zbierania informacji, dokonywania operacji i podejmowania decyzji
6. Nodalizacja – łączenie węzłów sieci w większe sieci dziedzinowe oraz ponaddziedzinowe na różnych poziomach przyłączenia,
7. Medializacja – medialna produkcja faktów nie mających oparcia w rzeczywistości, ale mających osadzenie w rozległym i rozproszonym szumie informacyjnym,,

8. Wirtualizacja – przechodzenie od realnej i formalnej do wirtualnej i symulowanej postaci działań i struktur, już nie zakorzenionych w rzeczywistości,
9. Symulakryzacja – hipermedialne i multimedialne wytwarzanie znaków bez znaczeń jako pozbawionych przedmiotowego odniesienia,
10. Cybernetyzacja – poddawanie sterowaniu informacyjnemu cyfrowo zakodowanych zjawisk, procesów i obiektów społecznych.

Masowa i niepoohamowana informatyzacja wszystkiego, co tylko daje się z informatyzować, w świetle prowadzonych analiz empirycznych i racjonalnych syntez, stanowi przygotowanie do cybernetyzacji. Tę ostatnią zaś należy rozumieć jako przejście do fazy powszechnego i pełnego sterowania informacyjnego, tj. następnej generacji inżynierii społecznej – globalnej inżynierii cywilizacyjnej.

VII. USTALENIA

Na podstawie przeprowadzonych analiz, zostały dokonane syntezy z których wynika:

1. w świetle teorii wielkiej transformacji (Karl Polanyi), że cywilizacja informacyjna to: 1) supercywilizacja, 2) metacywilizacja, 3) kontrcywilizacja, 4) postcywilizacja, 5) hipercywilizacja, 6) transcywilizacja, 7) technocywilizacja,
2. w świetle teorii równowagi ogólnej (Talcott Parsons), że cywilizacja informacyjna stanowi przedsięwzięcie: 1) technologiczne, 2) ekonomiczne, 3) polityczne, 4) ideologiczne, 5) medialne, 6) psychologiczne, 7) cybernetyczne,
3. w świetle realistycznej teorii bytu (Mieczysław Albert Krąpiec), że zjawiska właściwe cywilizacji informacyjnej znamionuje: 1) idealizm, 2) monizm, 3) materializm, 4) determinizm, 5) sceptycyzm, 6) relatywizm, 7) aprioryzm,
4. w świetle teorii spisków dziejowych (Herbert Georg Wells), że cywilizacja informacyjna przyczynia się do szerzenia: 1) technokracji, 2) ideologizacji, 3) permissywizmu, 4) globalizacji, 5) infanlizacji, 6) nomadyzacji, 7) dekadencji,
5. w świetle teorii wielości cywilizacji (Felix Koneczny), że cywilizacja jest odrębną metodą życia zbiorowego, odmiennie regulującą stosunek człowieka do pięciu kategorii bytu 1) prawdy, 2) dobra, 3) piękna, 4) zdrowia, 5) mienia),
6. w świetle ilościowej teorii informacji (Claude Shannon), że z cywilizacją informacyjną powiązane są zjawiska informacyjne tj.: 1) informizm, 2) informatyzm, 3) informacjonizm, 4) informacjonalizm, 5) infokracja, 6) informatokracja, 7) informokracja,
7. w świetle teorii systemów złożonych (Joseph Schumpeter), że cywilizację informacyjną konstytuują: 1) megatrendy, 2) symulakry, 3) netokracja, 4) panobserwacja, 5) cyberaktywizm, 6) technopol, 7) computopia,
8. w świetle teorii zakorzenienia społecznego (Noam Chomsky), że na cywilizację informacyjną należy patrzeć przez pryzmat bezpieczeństwa informacyjnego, a w tym: 1) kryzysu, 2) uzależnień, 3) przestępczości, 4) manipulacji, 5) terroru, 6) rewolucji, 7) wojny,
9. w świetle teorii krytycznej (Herbert Marcuse), że cywilizacja informacyjna jest jedną z nazw dla projektów dekonstrukcji tradycyjnych składników cywilizacji: 1) osoby, 2) rodziny, 3) narodu, 4) społeczeństwa, 5) państwa, 6) języka, 7) tradycji, 8) moralności, 9) prawa, 10) polityki, 11) władzy,

12) administracji, 13) gospodarki, 14) wychowania, 15) mediów, 16) kultury, 17) sztuki, 18) nauki, 19) techniki, 20) technologii, 21) filozofii, 22) ideologii, 23) religii.

Wskazane teorie pozwalają zdemaskować sztuczny, ambiwalentny, instrumentalny, ryzykowny, zakulisowy, rewolucyjny, ideologiczny, skonsolidowany, symultaniczny, globalny, totalitarny charakter przedsięwzięcia znanego pod mianem cywilizacji informacyjnej.

VIII. DEFINICJE

Badania nad cywilizacją informacyjną obejmują jej: etiologię (analizę rozwoju), diagnozę (rozpoznanie symptomów), prognozę (przewidywanie konsekwencji), eksplikację (wyjaśnianie statusu) i egzemplifikację (opis wybranych składników).

1. W ujęciu etiologicznym cywilizacja informacyjna to kompleks technologiczno-informacyjnych trendów – megatrendów (infotrendów i technotrendów) w postaci przemian globalnych, prowadzących do pograżania umysłów w fabrykowanej rzeczywistości. Symulacja cywilizacji dokonuje się za pomocą informacji stopniowo pozbawianej funkcji informacyjnej, tj. informacji, która nie informuje, nie odwzorowuje, nie opisuje, nie reprezentuje i nie weryfikuje rzeczywistości, ale ją imituje, aktywizuje do działania, absorbuje uwagę i steruje zachowaniami.

2. W ujęciu diagnostycznym cywilizacja informacyjna to nie tylko zjawisko techniczne, ale przede wszystkim ideologiczne, pojawiające się i upowszechniające w ludzkim umyśle, gdzie rozgrywają się zmagania na skalę globalną, tak rozległą jak rozległy jest zasięg oddziaływania infrastruktury informacyjnej. W rzeczy samej polega na globalizacji tradycyjnych cywilizacji, za pomocą i na płaszczyźnie informacji. Jako taka obejmuje globalną infrastrukturę informacyjną, globalną gospodarkę informacyjną, globalne społeczeństwo informacyjne oraz globalne państwo informacyjne. Jej celem to: globalna władza, globalne zarządzanie, globalne sterowanie i globalna kontrola.

3. W ujęciu prognostycznym cywilizacja informacyjna to droga do: 1) zniewolenia umysłowego za pomocą inwazyjnej technologii, 2) zwyrodnienia z powodu marginalizacji etyki samoograniczenia, 3) zagubienia w następstwie braku pewnych punktów odniesienia, 4) zniszczenia w następstwie niepohamowanych zmagania o globalne wpływy. Skutkuje to odwrotnością (negacją, zaprzeczeniem) cywilizacji jako takiej, prowadząc do przewrotu cywilizacyjnego w relacjach, zachowaniach i poglądach. Stanowi kolejne oblicze projektów dla świata, zmierzających do poddania go jednej i jednolitej kontroli, tym razem z pomocą, nie tylko zwodniczej ideologii ale także autentycznie atrakcyjnej technologii.

4. W ujęciu eksplikacyjnym cywilizacja informacyjna to: nominalne określenie, któremu realnie odpowiada globalny kompleks zjawisk i procesów o charakterze techniczno-ideologicznym oraz konsekwencjach ekonomiczno-politycznych. Stanowi wytwór informatyki i cybernetyki oraz wyraz kontroli zjawisk i procesów cywilizacyjnych. Staje się to możliwe, gdy zostaje ona sprowadzona do poziomu informacji, uwolnionych od odniesienia do realnych, międzyludzkich relacji. Funkcjonalnie zaś oznacza - najbardziej ryzykowny w dziejach projekt rewolucyjnego przejścia władzy, w drodze ustanowienia na całej planecie imperatywów postępu technicznego, (którego nie wolno zatrzymać) oraz zjednoczenia politycznego (bez którego grozi zagłada).

5. W ujęciu egzemplifikacyjnym cywilizacja informacyjna jest atrakcyjną formułą dla urzeczywistnienia nowego światowego porządku, obejmującego nową: ideologię, terminologię, antropologię, teologię, etykę, kulturę, politykę, sztukę i ekonomię, czyli wszystko, co składa się na cywilizację w tradycyjnym jej rozumieniu. Jest to zarazem określenie zbiorowej i dziejowej terapii jakiej poddawane są narody, by przestawić je na beznarodowy porządek świata oparty na sterowaniu uinformacyjnymi, ucyfrowionymi i usieciowionymi elementami cywilizacji.

6) W ujęciu krytycznym cywilizacja informacyjna jest zespołem globalnych patologii informacyjnych, w postaci inwigilacji, manipulacji, dezorientacji, czy indoktrynacji, mających ułatwić bądź umożliwić informacyjne sterowanie obiektami i procesami na cywilizacyjną skalę..

Pełne i zupełne zdefiniowanie cywilizacji informacyjnej nie jest możliwe w ramach jednwo ujęcia ze względu na wieloaspetowość i dynamizm zjawisk

IX. OPRACOWANIA

Wyniki badań cywilizacji informacyjnej autor przedstawia w pracach:

1. *Transformacja w kierunku cywilizacji informacyjnej: od etycznej do technicznej metody życia społecznego*, Oficyna Wydawnicza PW, Warszawa 2018
2. *Identyfikacja cywilizacji informacyjnej: Technologiczno-ideologiczna dekonstrukcja życia społecznego*, Oficyna Wydawnicza PW, Warszawa 2019
3. *Trendy cywilizacji informacyjnej: Nowy technototalitarny porządek świata*, Wolters Kluwer S.A. Warszawa 2019
4. *Filozofia cywilizacji informacyjnej: status informatycznie warunkowanych przemian globalnych*, zgłoszone do druku, Warszawa 2019
5. *Składniki cywilizacji w toku globalnych procesów informatyzacyjnych*, w przygotowaniu
6. *Patologie cywilizacji informacyjnej: globalne zjawiska antycywilizacyjne*, w przygotowaniu